

Majandus- ja taristuministri määruse „Ehituse e-hüppe toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse eelnõuga asendatakse majandus- ja taristuministri 13. septembri 2022. a määrus nr 70 „Ehituse e-HÜPE toetuse andmise tingimused ja kord.

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29.11.2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ (edaspidi *taastekava määrus*) § 8 lõike 1 alusel.

1.2. Taustainfo

Enne majandus- ja taristuministri 13. septembri 2022. a määruse nr 70 „Ehituse e-HÜPE toetuse andmise tingimused ja kord“ koostamist tellis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium mitmeid analüüse, et uurida ehitusvaldkonna tootlikkuse ja digitaliseerimisega seotud probleeme ja lahendusi, sh:

- Ehituse Pikk Vaade 2035 (2021)¹;
- Uuring ehitise elukaare õigusruumi digitaliseerimiseks kohandamine (2020)²;
- Ehitussektori tootlikkuse lisandväärtuse ja majandusmõju analüüs (2018)³;
- E-ehituse platvormi visioon (2018)⁴.

Lisaks võeti eeskujuks analoogne KIRAdigi toetusmeede Soomest, kus aastatel 2016-2018 toetati 139 prototüüpimise projekti €4,7 miljoni euro eest.

E-hüppe esimene voor:

2022. aasta novembris sulgus esimene voor, mis põhines Majandus- ja kommunikatsiooniministri 13. septembri 2022 määrusel nr 70. Rahastuse said 63 projekti kogusummas 2,6 miljonit eurot. (Pärast positiivse otsuse saamist katkestas eri põhjustel neli projekti). Kuigi esimene voor toimus edukalt ja suuri probleeme polnud, oli näha, et taotlusvooru tingimusi on võimalik nii taotlejate, hindamiskomisjoni kui ka vahendusametuse jaoks oluliselt paremaks muuta.

Peamised muudatused võrreldes määruse eelmise versiooniga:

(1) Välja jäetakse võimalus anda toetust riigiabina üldise grupierandi määruse alusel.

Esiteks, vajadus riigiabi järele üldise grupierandi määruse alusel oli esimeses voorus väga väike. 2023. aasta septembri seisuga jaguneb toetus töös ja lõpetatud projektide vahel järgmiselt:

- vähese tähtsusega abi: 53 projekti, toetus kokku 937 306,45€;
- riigiabi: 2 projekti, toetus kokku 286 684,50€;
- toetus: 4 projekti, toetus kokku 54 800€.

Üks projekt katkestas, kuna nende vähese tähtsusega abi määr oli juba täis, kuid riigiabina oleks neile rakendunud oluliselt kehvemad tingimused.

Riigiabi ärajätmisega paraneb võimalus toetust saada nendel ettevõtetel, kes pole veel vähese tähtsusega abina palju toetuseid saanud ning kelle võimekus toetuste taotlemisel ja

¹ ehitus.ee/timeline-post/ehituse-pikk-vaade

² ehitus.ee/timeline-post/ehitise-elukaare-oigusruumi-digitaliseerimiseks-kohandamine-uuring

³ ehitus.ee/timeline-post/ehitussektori-tootlikkuse-uuring

⁴ ehitus.ee/timeline-post/majandus-ja-kommunikatsiooniministeeriumi-tellimusel-valmis-e-ehituse-visioon

investeeringute tegemisel võib olla nõrgem ning abivajadus seega suurem.

Teiseks, toetatavad tegevused pole edaspidi enam piiratud riigiabi artiklitega, vaid on senisest paremini kooskõlas ettevõtete vajaduste ja digitehnoloogiate arendusloogikaga (vt järgmine punkt). Võimalus oleks olnud määrata erinevad toetatavad tegevused vähese tähtsusega abi ja riigiabi puhul, ent see oleks suurendanud määruse ja menetluse mahtu.

Kolmandaks, sarnaselt toetatavate tegevustega ei sõltu toetuse osakaal enam riigiabi artiklitest, mis on sätestatud Euroopa Komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014⁵ (edaspidi *grupierandi määrus*).

(2) Muudetakse toetatavate tegevuste loetelu.

Senised toetatavad tegevused olid pärit grupierandi määruse artiklitest 18, 25, 29 ja 31. Kuna määrusest jäetakse välja võimalus anda toetust riigiabina, on võimalik toetatavad tegevused viia tarkvaraarendusprotsessidega rohkem kooskõlla ja keskenduda neile tegevustele, mis esimeses voorus said taotlejate tähelepanu enim. Muudatuse sisu on selgitatud eelnõu punkti 5 juures.

(3) Muudetakse hindamiskriteeriume ja hindamiskomisjoni tööprotsessi.

Komisjon soovis senisest täpsemaid hindamiskriteeriume ja võimalust jätta projekt põhjalikumalt läbi vaatamata juhul, kui see selgelt ei vasta toetuse andmise eesmärgile. Määruses seni sellist võimalust polnud.

(4) Kulupõhine aruandlus ja maksekord asendatakse lihtsustatud maksekorraga.

Muudatus tähendab, et taotleja peab taotlust esitades projekti kulud hoolikalt läbi mõtlema mõtlema (need summad, mis ta taotluses esitab, saavad ka väljamakse aluseks ehk kulude alahindamine võib minna taotlejale kalliks, kulude ülehindamisel hoiab aga komisjon silma peal) ning vahendusasutus ja komisjon peavad esitatud infot senisest veelgi hoolikamalt hindama, kuid toetuse saaja ning vahendusasutuse jaoks on aruannete ja maksete osa edaspidi oluliselt lihtsam.

1.3. Euroopa kliimaeesmärgid

VV taastekava määruse § 2 lõike 6 järgi võib nimetatud määruse alusel toetada ainult selliseid reforme ja investeeringuid, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnaalaseid standardeid ja prioriteete ning millega ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju. Vastavalt taastekavale tehtud „ei kahjusta oluliselt“ printsiibi analüüsile (*Checklists for assessment of the Do-No-Significant Harm Criteria of the Estonian RRP*. Hendrikson & Ko, 2021; Taaste- ja vastupidavuskava, lk 392–393) tõstab digitaliseerimine ehitussektori efektiivsust ja vähendab ressursikulu ning toetab seeläbi Euroopa Liidu roheleppes keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamist.

1.4. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna ehituse e-hüppe programmi juht Regina Viljasaar-Frenzel (625 64265, regina.viljasaar-frenzel@mkm.ee) koostöös Riigi Tugiteenuste Keskuse ametnikega. Eelnõu kohta tegi õiguslikke ettepanekuid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegilise planeerimise osakonna riigiabi ekspert Anneli Schmiedeberg (anneli.schmiedeberg@mkm.ee, 639 7618). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee) ja Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Helen Holtsman (helen.holtsman@kliimaministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud

⁵ Euroopa Komisjoni määrus [\(EL\) nr 651/2014](#), 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (EMPs kohaldatav tekst)

Justiitsministeeriumi õigusloomekorralduse talituse toimetaja Airi Kapanen
(airi.kapanen@just.ee, 5307 4485).

1.5. Märkused

Eelnõu on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taasterahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75) rakendamiseks.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 28 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine
5. Aruannete esitamine, toetuse maksmise tingimused ning toetuse tagasinõudmine ja tagasi-maksmine
6. Toetuse saaja ja vahendusasutuse kohustused
7. Rakendussätted

Alljärgnevalt esitatakse ülevaade sätetest, mis muutuvad majandus- ja taristuministri 13. septembri 2022. a määrusesga nr 70 „Ehituse e-HÜPE toetuse andmise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus nr 70*) võrreldes.

Eelnõus muudetakse **toetusprogrammi nime** kirja pilti. Varasem „ehituse e-HÜPE“ asendatakse kirja pildiga „ehituse e-hüpe“, mis võimaldab kasutada kirjalikes tekstides toetusprogrammi nime õiges käändes.

Eelnõu §-s 1 kaotatakse võrreldes määrusega nr 70 võimalus anda toetust ka riigiabina. Toetus on seega kas vähese tähtsusega abi või toetus (majandustegevust mitteomavate juriidilistele isikute puhul). Muudatuse vajalikkust on põhjendatud seletuskirja sissejuhatavas osas.

Eelnõu §-s 2 korrigeeritakse võrreldes määrusega nr 70 lõikes 1 kirjeldatud toetuse andmise eesmärki. Eesmärk on toetada kas uuenduslike digilahenduste loomist või rakendamist (määruse nr 70 sõnastus andis ekslikult mõista, et projekt peab tegema mõlemat). Lisaks peavad senise kitsa ülesande „laiendada e-ehituse platvormil pakutavate teenuste hulka“ asemel projektid toetama e-ehituse platvormi kasutamist kogu tema mitmekülgsuses. E-ehituse platvormi ning seda, kuidas projektid saavad olla sellega seotud, on kirjeldatud seletuskirja lk 6.

Võrreldes määrusega nr 70 asendatakse sõnad „digitaalsete lahenduste“ sõnaga „digilahenduste“, et kasutada määruses läbivalt üht, lühemat terminit, ning sõna „innovaatiliste“ sõnaga „uuenduslike“, et kasutada võimalusel eesti keelel põhinevaid termineid.

Muutub ka lõike 4 sõnastus, sest tulemuste saavutamisel tehtava makse puhul ei pea taotlejad enam vahendusasutusele kuludokumente esitama, ning vahe- ja lõpparuande asemel tuleb projekti jooksul esitada vaid üks aruanne.

Eelnõu §-s 3 muutub määruses kasutatavate terminite loetelu, et need oleksid kooskõlas toetatavate tegevuste uuendatud loeteluga.

Eelnõuga lisatakse uus termin „uuenduslikud digilahendused“ – esimene taotlusvoor näitas, et defineerida tuleks mõlemad sõnad, sest laekus taotlusi projektidele, mis ei olnud ei uuenduslikud ega digilahendused.

Välja jäävad terminid:

- (1) „väliskonsultant“;
- (2) „rakendusuuring“;
- (3) „teostatavusuuring“;
- (4) „organisatsiooniinnovatsioon“;
- (5) „protsessiinnovatsioon“;
- (6) „tootearendus“
- (7) „tõhus koostöö“, kuna antud terminid tulenesid üldise grupierandi määruse artiklitest;
- (8) „väljund“, sest toetuse maksmisel kokkulepitud tingimuste saavutamise järel on väljundi asemel oluline projekti tulemus; ja
- (9) „keskmise suurusega ettevõtja“;
- (10) „suurettevõtja“ ja
- (11) „väikeettevõtja“, kuna ettevõtja tüüp oli oluline riigiabi kontekstis.

Eelnõu §-s 6 sõnastatakse uued toetatavad tegevused. Toetust saab anda projektile, mis on üks järgnevatest tegevustest:

- (1) rakenduse arendamine. Tegevus asendab määruses nr 70 lubatud tootearendust, kuna antud termin tulenes üldise grupierandi määrusest, kuid kuna tootearenduse puhul mõistetakse tihti vaid turule toodavat toodet – mis ei olnud toetuse andja eesmärk – tekitab see taotlejates ja vahendusasutuses segadust;
- (2) rakenduse arendust ettevalmistava eelanalüüsi läbiviimine;
- (3) protsesside uuendamine. Tegevus asendab määruses nr 70 lubatud protsessi- ja organisatsiooninnovatsiooni, mis tulenesid üldise grupierandi määrusest. Tegevuse sisu jääb samaks, kuid lihtsustub sõnastus;
- (4) protsesside uuendamist ettevalmistava ärianalüüsi läbiviimine;
- (5) koolitus. Antud tegevus on ainus, mis ei muutu võrreldes määrusega nr 70.

Eelnõu §-s 7 täpsustatakse võrreldes määrusega nr 70 toetatavaid kulusid. Kui eelnevalt sõltus riigiabi andmisel toetatavate kulude loetelu üldise grupierandi määrusest, siis toetuse ja vähese tähtsusega abi puhul on toetatavad kõik kulud, mis on projekti eesmärgi saavutamiseks vajalikud. Toetusmeetme eesmärk on toetada digiteerimist ning seetõttu on rõhutatud, et riistvara soetamise puhul saab toetust üksnes juhul, kui see on digiteerimiseks mõõdapäasmatult vajalik st soovitud digilahendust ei ole võimalik ilma selleta kasutada. Näiteks võib taotleja vajada seadmeid andmete kogumiseks (nt droonid, laserskännerid), andmete töötlemiseks (nt võimekamad arvutid ja eriseadmed) või digilahenduste kasutamiseks (nt tahvelarvutid objektidel, liitreaalsuse prillid, masinad/robotid protsesside automatiseerimiseks). Selgitus riistvara vajalikkuse kohta peab leiduma taotluses.

Eelnõu §-s 8 eemaldatakse partneriga seotud nõuded, sest partner oli määruses nr 70 järgi vaja kaasata teatud juhtudel riigiabi andmisel.

Vähendatakse abikõlblikkuse perioodi 15 kuult 12-le. Muudatus tuleneb ministeeriumi kohustusest täita taasterahastus ette antud lõpetatud projektide sihttase (102 projekti) 2025. aasta lõpuks. Kuna osa projekte võib katkestada enne lõppu, ei tähenda rahastatud projektide arv, et sama palju neid ka valmib. Et ministeerium jõuaks vajadusel korraldada lisavooru 2025. aastal, tuleb tagada, et 2025. aasta esimeses pooles oleks selge seniseks lõpetatud projektide arv. Esimene voor näitas ka, et väga vähesed projektid kasutasid võimalust määrata projekti kestuseks 15 kuud. Eelnõuga täpsustatud toetatavad tegevused ei nõua pikemat kui aastast projekti.

Lõikest 4 eemaldatakse viide vahearuanedele. Määruse eelmises versioonis oli projektidel, mis kestsid vähemalt kaheksa kuud, võimalus esitada vahearuanne, et saada vahepealne makse. Toetuse maksmine edaspidi kokkulepitud tingimuste saavutamise järel ei sõltu vahearuanne

esitamisesest, vaid maksetaotlusega koos tuleb esitada info projekti eeldatavate tulemuste kohta. Nende saavutamine on tingimus, mille alusel makse või maksed teostatakse.

Eelnõu §-s 9 muudetakse toetuse suuruseid: kui määruses nr 70 puudus toetusel alampiir, siis nüüd seatakse selleks 1000 eurot. Väiksem toetuse summa ei õigusta menetlusele kuluvaid ressursse. Toetuse maksimaalset summat vähendatakse 200 000 eurolt 160 000 eurole. Esimeses voorus oli väike huvi maksimaalse toetusmäära vastu, lisaks oli juhtumeid, kus projekti maksumust oli suurendatud kaheldavate kuludega. Et keskmine toetuse summa oli umbes esimeses voorus umbes 45 000 eurot, võib eeldada, et toetuse maksimummäära vähendamise kaudu jätkub toetust edaspidi suuremale arvule projektidele, mõju kõige kallimatele projektidele on aga väike.

Paragrahvist eemaldatakse riigiabi puudutav info.

Kaob määruse nr 70 lõikes 4 sõnastatud nõue, mille järgi ei saanud omafinantseerinuna kasutada Euroopa Liidu institutsioonide jt välisabi fondide või avaliku sektori asutuste antavaid toetused. Taasterahastu reeglid ei keela sellise rahastuse kaasamist ning antud piirang tekitab probleeme ülikoolidele kui potentsiaalsetele taotlejatele.

Lisatakse tingimus, et üks taotleja võib ühes taotlusvoorus esitada kuni kaks taotlust. Ehituse ehüppe toetuse esimeses taotlusvoorus esitasid mõned taotlejad neli või viis taotlust. Hindamiskomisjoni ettepanek on anda edaspidi rohkematele ettevõtetele võimalus toetust saada ja suunata neid esitatavat taotlust põhjalikumalt läbi mõtlema.

Eelnõu §-s 10 eemaldatakse riigiabi puudutav info. Paragrahvi on täiendatud lõikega 4, mille järgi võetakse toetuse andmisel arvesse VTA määruse artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreeglid. See tähendab, et üldise, põllumajandusliku ja kalamajandusliku vähese tähtsusega abi summad ei tohi kokku ületada 200 000 eurot kolmeks majandusaastaks. Nimetatud kumuleerimisreegleid on arvesse võetud ka riigiabi ja vähese tähtsusega abi registris, mis tähendab, et sealt nähtub, millist liiki ja kui palju vähese tähtsusega abi on ettevõtjale antud.

Lisaks on paragrahvi täiendatud lõikega 5, mille järgi loetakse VTA andmisel üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt. Artikli 2 lõike 2 kohaselt hõlmab „üks ettevõtja“ kõik ettevõtted, mille vahel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

- 1) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;
- 2) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht-, või järelevalveorgani liikmetest;
- 3) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- 4) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on eelmainitud punktides 1–4 kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu. Vähese tähtsusega abi maksimaalse määra väljaselgitamisel vaadeldakse ettevõtete seoseid riigipõhiselt. Euroopa Komisjon on „ühe ettevõtja“ mõiste sisustamisel lähtunud asjaolust, et konkurentsieeskirjade kohaldamisel on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist ning Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et kõiki sama üksuse (õiguslikult või faktiliselt) kontrollitavaid üksusi tuleks käsitleda ühe ettevõtjana.

Eelnõu §-s 11 täpsustatakse taotluses nõutud info. Seoses riigiabi ärajäämisega kaob vajadus esitada info ettevõtja tüübi ja projekti toimumise koha kohta. Uued on nõuded esitada info:

- (1) oodatavad tulemused. See on vajalik kuna makse tehakse taotluses kirjeldatud tulemuste

saavutamisel;

(2) juhul kui makset soovitakse mitmes osas, projekti etapid ja iga etapi eeldatavad tulemused, mille saavutamine ja tõendamine saavad makse aluseks;

(2) projektimeeskonna tööjaotus ja oskused;

(3) tõendid, et juhul kui kuluartikli summa ületab 5000 eurot, on kulu eelarvestatud säästlikult. Tõendina võib lisada näiteks hinnapakumused, väljavõtte hinnakirjast või kulu täpse arvutuskäigu. Nõue on vajalik tingimuste täitmisel makstava teotuse loogika seisukohast ja komisjoni töö hõlbustamiseks;

(4) seos e-ehituse platvormiga.

Üks ehituse e-hüppe toetusprogrammi eesmärke on panustada **e-ehituse platvormi** arengusse. Platvormi eesmärk on tõsta ehitussektori efektiivsust ning ruumiotsuste kvaliteeti võimaldades standardiseeritud ja usaldusväärse info kadudeta liikumist üle terve ehitise elukaare - alates planeerimisest kuni ehitamise, kasutamise/halduse, lammutamise ja materjalide taaskasutuseni. Et see saaks toimida, on ehitussektori erinevad osapooled leppinud kokku e-ehituse platvormis kui koostööd võimaldavas raamistikus, mille tuum on andmete ja teenuste omavaheline jagamine ning võimalikult ühtset keele kasutamine (avatud rahvusvahelised standardid ja andmeformaadid, ühtne ehituse klassifitseerimise süsteem).

Nimetatud koostööd toetab platvormi integratsioonikeskkond, mis koondab paljusid riiklikke andmebaase (nt Ehitisregister, Kutseregister, Teeregister, Maa-amet) ning teenuseid (nt ehitus- ja kasutuslubade taotlemine/menetlemine, 3D kaksik ning BIM mudelite vaatamine ja jagamine 3D kaardil). Käimasolevate arenduste kohta leiab rohkem infot e-ehituse teekaardilt.

Erasektor saab panustada platvormi kas järgides oma igapäevases töös ülalmainitud kokkuleppeid või liidestudes integratsioonikeskkonnaga, et kasutada sealseid olemasolevaid teenuseid ja pakkuda seal enda omasid. Selleks vajalike teenuste APIde, juhendite ning dokumentatsiooni kohta leiab infot platvormi arendajaportaalist. E-ehituse platvormi APIde kasutamisel tuleb lähtuda vastavatest kasutus- ja litsentsitingimustest; uute teenuste lisamise eest platvormile tasu ei maksta. Oma teenuse platvormile toomiseks võtke meiega palun ühendust.

Iga ehituse e-hüppe projekt peab toetama e-ehituse platvormi. Taotlust esitades tuleb ära märkida vähemalt üks kuuest võimalusest, kuidas projekt seda teeb:

1) Ehitusvaldkonnas avatud rahvusvaheliste andmeformaatide ja klassifikaatorite kasutamise soodustamine

Ehitise elukaare vältel on kaasatud väga palju erinevaid osapooli, kes kõik kasutavad tööks oma septsiihilisi andmeformaate ja tarkvaralahendusi. Puudulik infovahetus antud osapoolte vahel on üks ehitussektori suurimaid probleeme, mida e-ehituse platvorm lahendada aitab. Ühised standardid aitavad keerukust vähendada ning andmevahetust automatiseerida. Kuna Eesti on väike, siis tuleks eelistada olemasolevaid rahvusvahelisi standardeid (nt CEN/ISO, buildingSMART, CCI).

2) Ehitise infomudelite (BIM) kasutamise ja rakendamise soodustamine

Ehituses kasutatavad andmed on sageli laiali eri kaustasüsteemides ja failides, mis on tihti pealegi raskesti masinloetavas PDF ja DWG formaadis. Ehitise infomudelite tehnoloogia (BIM) kasutamine võimaldab andmeid paremini struktureerida ja omavahel ühes mudelis ära siduda. See loob eeldused jällegi paremaks infovahetuseks ja protsesside automatiseerimiseks. Tänu 3D visualiseerimisele on ehitusdokumentatsioon paremini arusaadav nii professionaalidele kui teistele asjahuvilistele. Seetõttu on ka e-ehituse platvormi üheks alameesmärgiks BIMi laialdasema kasutuselevõtu soodustamine.

3) E-ehituse platvormi teenuste kaudu saadavate andmete käsitsi või masinloetavalt (API) kasutamine

Ehitusele omane projektipõhine lähenemine põhjustab palju aja, materjalide ja raha raiskamist,

sest tihtipeale ei võeta otsuste langetamisel arvesse kõiki asjassepuutuvaid andmeid ning töö käigus “avastatakse” ühe uusi komplikatsioone. E-ehituse platvormi eesmärk on teha andmed ja teenused ühest kohast kättesaadavaks. Näiteks e-ehituse 3D kaksikus on võimalik vaadata ja all laadida 3D andmeid kõigi ehitiste kohta ning kuvada erinevaid kitsendusi (sh. tehnovõrgud, looduskaitsevööndid, planeeringud). E-ehituse APIde kaudu on masiloetaval kujul kättesaadavad kõik Ehitisregistri andmed hoonete ja rajatiste kohta. E-ehituse infoportaal võimaldab teha päringuid ja koostada raporteid nii ehitiste kui ka nendega seotud menetlusprotsesside kohta.

4) E-ehituse platvormil oma teenuste ja/või andmete pakkumine

E-ehituse platvormi baas on avaliku sektori teenused ja andmed, kuid oma andmeid ja teenuseid saavad seal pakkuda ka erasektor. Üks võimalus selleks on oma teenuse API publitseerimine e-ehituse arendajaportaalis, et see oleks ka teistele leitav ja kasutatav. Lisaks on võimalik APIde kaudu liidestuda näiteks loamenetluse protsessidega (dokumentide ja mudelite üleslaadimine otse projektipangast) või lisada oma andmekihid 3D kaksiku kaardile (nt detailsemad ortofotod või 3D mudelid).

5) Eelduste loomine uute andmete tekkeks (nt protsesside automatiseerimine ja digitaliseerimine)

Kuna e-ehituse platvormi eesmärk on parandada info liikumist, siis on oluline automatiseerida andmehõive protsesse ning tekitada uusi andmeallikaid. Selleks loovad eeldused manuaalsete tegevuste automatiseerimine ning digitaliseerimine – näiteks projekteerimise parametrisseerimine, statistika kogumine läbi erinevate sensorite, ehituses kasutatavate seadmete automatiseerimine ja robotite rakendamine.

6) Andmepõhiste ruumiotsuste võimaldamine

E-ehituse platvorm koondab teenused ja andmed ühte kohta, et võimaldada paremate ruumiotsuste langetamist. Mida rohkem me arvestame oma otsuste tegemisel andmetega, seda kaalutletumad ja kvaliteetsemad on ka tulemused. Protsesside uuendamisel tuleb pöörata tähelepanu andmete oskuslikule kasutamisele. Näiteks planeerimisel tuleb arvestada võimalike piirangute ja trendidega, projekteerimisel optimeerida ressursside kasutust, ehituses leida sobivaimad tehnoloogiad ja materjalid ning kinnisvara halduses ennetada võimalikke probleeme ja planeerida aegsasti vajalikud hooldustegevused.

Võrreldes määrusega nr 70 puudub paragrahvis ja kogu eelnõus viide väljundile, sest väljundi asemel peab toetuse saaja kirjeldama projekti oodatavaid tulemusi, mille saavutamine saab makse aluseks.

Eelnõu § 11 lõikes 10 asub nüüdsest ka info, mis määruses nr 70 asus § 9 lõikes 5 – taotledes e-hüppe taotluse esitamisega samaaegselt projektile või selle osadele toetust Euroopa Liidu, muude välisabi fondide või avaliku sektori asutuse vahenditest, peab taotleja esitama taotluses sellekohase teabe.

Eelnõu §-ga 16 muutuvad esimeses voorus saadud kogemuse tõttu hindamiskriteeriumid ja -protsess.

Hindamiskriteeriumiga 1 hinnatakse, kas projekt vastab toetuse andmise eesmärgile: kas see on innovaatiline, kas on tegu digilahendusega, kas see on seotud ehitusvaldkonnaga ja edendab taotleja põhiprotsesse. Kriteeriumi osakaal koondhindest on 30%.

Hindamiskriteeriumiga 2 hinnatakse projekti põhjendatust ehk seda, kas projekt lahendab olulist probleemi, kas projekti eesmärk on asjakohane ning kas mõju taotlejale ja valdkonnale on piisav. Kriteeriumi osakaal koondhindest on 30%.

Hindamiskriteeriumiga 3 hinnatakse projekti kvaliteeti ehk projekti tegevuste põhjendatust ja

kuluefektiivsust ehk kas projekti eelarve on koostatud säästlikult, otstarbekalt ning parima hinna ja kvaliteedi suhtega. Kriteeriumi osakaal koondhindest on 30%.

Hindamiskriteeriumiga 4 hinnatakse taotleja võimekust projekti tegevuste läbiviimiseks. Hindamise alus on taotleja varasem kogemus ja planeeritud tööjaotus. Kriteeriumi osakaal koondhindest on 10%.

Lisakriteeriumiga 5 võib projekt saada lisapunkte olenevalt sellest, kui laiale kasusaajate ringile see mõeldud on. Maksimumpunktid saab juhul, kui tulemus on piiranguteta avalikuks kasutamiseks. Kriteeriumi osakaal koondhindest on 10%. Et tegu on võimalike lisapunktidega, mida iga projekt ei pruugi saada, siis nende punktide saamisest on projekti koondhinne 110%.

Lõike 3 järgi ei hinnata edasi projekte, mis saavad hindamiskriteeriumis 1 hinde alla 2. Muudatus vähendab komisjoni töökoormust, jättes edasisest hindamisest välja projektid, mis selgelt ei vasta toetuse andmise eesmärgile.

Lõike 4 järgi jäävad hindamiskomisjoni poolt vahendusametusele esitatavast pingereast välja projektid, mille hinne ühele kriteeriumist 2–4 on alla kahe. Eesmärk on hõlmata pingeritta vaid kvaliteetsed projektid. Kriteerium 5 on sellest kitsendusest välja jäetud, sest taotleja pole kohustatud tegema projekt laiemale kasusaajate ringile kui oma ettevõtte või organisatsiooni sees.

Lõike 5 järgi eelistatakse juhul kui projektid saavad hindamisel võrdse koondhinne, kuid voorus pole vahendeid kõigi rahastamiseks, projekti, mis sai kõrgema hinne hindamiskriteeriumi 3 ehk kvaliteedi eest. Juhul kui ka seejärel on punktid võrdsed, vaadatakse hindamiskriteeriumi 2 ehk projekti põhjendatuse hinneid. Kui punktid on jätkuvalt võrdsed, eelistatakse varem esitatud taotlust.

Eelnõu §-ga 17 kaob võimalus anda toetust kõrvaltingimustega. Muudatus tehakse vahendusametuse ettepanekul, et kiirendada taotluste menetlemist. Kuna kõrvaltingimusega rahuldamine eeldab taotlejaga läbirääkimist, pidurdab see rahastusotsuste väljakuulutamist kõigi taotlejate jaoks.

Lõikes 3 sõnastatakse info, mis tuleb märkida taotluse rahuldamise otsuses. Võrreldes määrusega nr 70 tuleb otsuses märkida ka toetuse maksmise aluseks olevad tingimused ja nende tõendamise kord.

Paragrahvist on eemaldatud viited riigiabile, partnerite kaasamisele ja projekti rahastamisele kõrvaltingimustega.

Eelnõu §-st 18 on võrreldes määrusega nr 70 eemaldatud võimalus rahastada projekti kõrvaltingimustega. Selgitus on toodud eelmise paragrahvi muudatuste juures.

Samuti on eemaldatud viide väljundile, sest makse tegemise aluseks on kokkulepitud tulemuste, mitte väljundi saavutamine.

Täiendatud on lõike 1 punkti 2 infoga, et taotlus ei kuulu rahuldamisele ka siis kui see ei vasta § 16 lõikele 4, mille järgi jäävad pingereast välja projektid, mis on saanud vähemalt ühes hindamiskriteeriumist 2-4 hinde vähem kui 2.

Eelnõu § 20 käsitleb taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist. Maksekorra puhul, kus makse tehakse kokkulepitud tingimuste saavutamisel, on lubatud muuta vaid projekti abikõlblikkuse perioodi osas. Teised muudatused pole võimalikud, kuna hindamiskomisjon on heaks kiitnud konkreetsete tulemuste saavutamise ja nende maksumuse.

Eelnõu § 22 käsitleb aruandlust. Määruse nr 70 järgi tehakse makse lõpparuande esitamisel, teatud tingimustel on võimalik aga ka vahearuaruande esitamise järel saada vahemakse. Tulenevalt

makse tegemise korra muutusest (edaspidi tehakse see kokkulepitud tingimuste ehk taotluses märgitud eeldatavate tulemuste saavutamisel ja nende tõendamisel) tuleb esitada vaid lõpparuanne ning muutub põhjus, miks aruannet esitatakse. Aruande ülesanne on anda vahendusasutusele ja ministeeriumile sisuline ülevaade projekti kulgemisest ja õnnestumistest või ebaõnnestumistest; aruande esitamine ei ole kohustuslik makse saamiseks.

Eelnõu § 23 käsitleb maksete tegemise korda. Makse saamiseks esitab toetuse saaja maksekorralduse, millega koos annab ta ka tõendid makse aluseks olevate tulemuste saavutamise kohta. Maksete sagedus ja konkreetse etapi tulemused on märgitud toetuse rahuldamise otsuses.

Juhul kui toetuse suurus on alates 50 000 eurot, võib toetust maksta kuni kolmes osas, arvestades, et viimane makse peab moodustama vähemalt 20 protsenti toetusest ja makstakse pärast lõpparuande kinnitamist.

Tabel 1. *Aruannete esitamine ja maksete teostamine olenevalt projekti maksumusest.*

	Projekt maksumusega alla 50 000 eurot	Projekt maksumusega alates 50 000 eurot
Maksete arv	Üks	Kuni kolm. Viimane makse peab moodustama vähemalt 20% toetusest ja makstakse pärast aruande kinnitamist.
Makse tegemise alus	Maksetaotlus ja tõendid projekti tegevuste ja tulemuste kohta.	
Aruannete arv	Lõpparuanne	

Eelnõu § 25 käsitleb toetuse saaja ja vahendusasutuse kohustusi. Võrreldes määrusega nr 70 pole enam vajalik viide partneritele ning toetuse saaja seisukohast lihtsustuvad nõuded raamatupidamisarvestuse pidamisele.

Lisaks täpsustatakse toetuse saaja kohustust projekti kohta info levitamisel. Kuna Kliimaministeerium avaldab info projektide kohta juba ehup.ehitus.ee lehel, siis edaspidi on taotlejatel kohustus tutvustada projekti Kliimaministeeriumi poolt korraldatavatel üritustel. Kommunikatsiooni parandamine sektori sees ning väljapoole sektorit on üks toetusprogrammi olulistest eesmärkidest ning projektide kulu ja tulemuste kohta sissevaate saamisel on selles väga oluline roll. Kas ja millisel üritusel toetuse saajalt projekti tutvustust oodatakse, selgub koostöös Kliimaministeeriumiga.

Nagu teavituse puhul üldiselt, peavad toetuse saajad ka avalikel üritustel esinedes järgima § 25 p 10 kirjeldatud teavitusnõudeid. Kliimaministeerium korraldab ehituse e-hüpe toetusprogrammi raames üritusi, kus toetuse saajatel palutakse oma projekti tutvustada.

Võrreldes määrusega nr 70 on kommunikatsiooni kohustus kõikide tegevuste, mitte üksnes tootearenduse projektidel.

Lisandub 7. peatükk, mille järgi ei kohaldata käesolevat eelnõu taotlustele, mis esitati määruse nr 70 alusel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist väheses tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8).

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taasterahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75)

4. Määruse mõjud

Toetusmeetme elluviimisega toetatakse Vabariigi Valitsuse poolt 27. aprilli 2021. a kabinetiistungil heaks kiidetud dokumendi „Ehituse pikk vaade 2035“ eesmärki nr. 6 „Ehitusvaldkond edendab innovatiivseid lahendusi tootlikkuse ja kvaliteedi tõstmiseks“ ning eesmärki nr. 7 „Pariimate rahvusvaheliste praktikatega koolitatud töötajad toetavad sektori arengut“.

Määruse rakendamine eeldab selle rakendamiseks vajalike tegevuste elluviimist ning sellega kaasneb vähene töökoormuse kasv Riigi Tugiteenuste Keskusele.

Meede aitab kaasa digipöördele ehitusvaldkonnas ning aitab tõsta sektori tootlikkust. Tootlikkuse kasvu suurendamiseks on oluline ettevõtete ehitustegevuse suurem digitaliseerimine ja automatiseerimine. See on eelduseks kõrgtehnoloogiliste lahendustega energiatõhusate hoonete ehitamisele, kus on oluline tagada projekteeritud madal energiatarbimine hoone eksploatatsioonis, aga vältida ka materjalide ja ressursside raiskamist hoonete rajamisel. Digitaliseerimine aitab muuta ehituse kulud läbipaistvamaks ja ennustatavamaks ning paremini kättesaadavad andmed võimaldavad vältida ehitusprotsessis tekkivaid vigu.

MKMi poolt 2018.a. tellitud uuringu „Ehitussektori tootlikkuse lisandväärtuse ja majandusmõju analüüs“ käigus läbiviidud mitmes intervjuus toodi esile, et Eesti ehitusettevõtetes on innovatiivsete lahenduste (sh kaasaegsete digilahenduste) rakendamine raskendatud eelkõige just ettevõtete väiksuse ning sellega seotud ebapiisava inim- ja rahaliste ressursside tõttu. Antud toetusmeede aitab leevendada just rahaliste ressursside probleemi.

Eelnõul on positiivne mõju regionaalarengule. Arvesse on võetud, et võimalikud toetuse saajad paiknevad üle Eesti ning seepärast antakse toetust üle-eestiliselt. Eeltoodust tulenevalt mõjutab määruse jõustamine regionaalarengut positiivselt.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu määrusena jõustumine ning selle alusel taotlusvoorude läbiviimine aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taasterahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75), artikli 18 lõikes 1 nimetatud taaste- ja vastupidavuskava eesmärkide ja tegevuste elluviimise ning Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE) eesmärkide täitmisele.

Meetme eelarve on kavandatud taasterahastu vahenditest ning käesoleva toetusmeetme eelarveks on kokku 4,5 miljonit eurot. Pärast esimest vooru on toetusteks jagada umbes 2 miljonit eurot (lõplik summa selgub kõigi aruannete esitamise ja maksete teostamise järel). Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Käesoleva määruse rakendamine ei too kaasa eraldiseisvaid riigieelarvelisi kulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisega otseseid tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõuga kavandatud muudatused põhinevad hindamiskomisjonilt ning sihtrühmalt – nii esimesest voorust toetuse saanutelt kui taotlemise huvilistelt – saabunud tagasisidelt.

Toetusmeetme vajalikkust sektoris arutati ka Digitaalehituse Klastriga.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS vahendusel kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele. Võimalusest eelnõuga tutvuda ja kavandatud muudatustest teavitati sihtrühma erialaliitude kaudu ning otsepostituse teel. Esitatud kommentaaride ja nendega arvestamise kohta on koostatud lisa 1 märkustega arvestamise tabel.